

e-INFORMAČNÍ BULLETIN SKOK

pro organizace působící v sociální a zdravotně sociální oblasti
za červenec 2007

e-Bulletin je vydáván v rámci projektů

Změnou k dobré praxi: Od paragrafů k lidem

Projekt je financován z prostředků Evropské unie v rámci programu Transition Facility a o.s. SKOK.

STOP sociálnímu vyloučení

Projekt je financován z prostředků Evropského společenství a Ministerstva práce a sociálních věcí ČR. Finanční partneři neručí za obsah materiálů.

Diskriminace seniorů

„Největším problémem našeho oboru“, slyším vykládat renomovanou lékařku, „že nám lékaři stárnou. Průměrný věk je přes padesát let.“ „Ti lidé,“ pokračuje směle, „nechtějí používat počítače, jsou s nimi problémy, protože už jsou zkrátka staří a nepřizpůsobiví.“ Šlo o veřejnou rozpravu za účasti členů vlády, poslanců a europoslanců. Tento příklad boha- pustého ageismu nikdo ani nekomentoval, většinou jej posluchači zaznamenali jako fakt.

Starší lidé jsou automaticky spojováni s potřebou konzumovat sociální služby. Pohled mladších na starší generaci se příznačně promítl také do povídek, které posílaly děti a mladí lidé během loňské soutěže *Starší lidé okolo nás* v rámci programu Senior Výboru dobré vůle. Vystupují v nich osamělí staří lidé jako oběti kriminálních činů, starší ženy a muži živořící v duchovně vyprázdněném světě domovů důchodců, případně nedorozumění mezi generacemi, která se vyjasní až poté, kdy příslušník starší generace zemře. Povídky jen výjimečně navozují těžký život a zásluhy osobnosti či popisuje složitě spřádané vztahy vyznívající ve prospěch staršího člověka. Jen jediná autorka se vydává na cestu proti proudu, aby našla a poznala život svých vlastních předků.

Soudím, že tento obraz starší generace u dětí vzniká z názorů rodičů, i ti je zdědili a dál je dalším pokolením předávají. Kde k tomu došlo poprvé, a kdy se poprvé tento obraz objevil v masovém měřítku, těžko říci. V posledních letech se zdá být nesporné, že se na negativním hodnocení podílejí média. Současná realita, podporována sugestivními reportážemi televizních pořadů, totiž nahrává starším lidem jako obětem, zatímco „hrdinové“ se vynořují z hlubin historie, která je dávno pryč, a tudíž jejich chování představuje soubor vlastností a postojů, jaké se dnes již nenosí.

Jako diskriminaci označujeme všechny ilegální postupy proti znevýhodněným skupinám. „Zděděné formy“ – ty, které se automaticky přejímají od předchozí generace, jako např. diskriminace na základě příslušnosti k určité skupině, sociálnímu prostředí, stáří, chudoby, slabého vzdělání atd. jsou méně viditelné než diskriminace na základě barvy pleti či příslušnosti k národu. Nejohroživější je přirozeně kumulovaná diskriminace. Stáří bývá diskriminováno již proto, že starší člověk bývá vůči ostatním zranitelnější, a to jak po stránce zdravotní, tak zejména po stránce vztahů. O to víc bývá diskriminován, zejména při jednání s úřady, v zařízeních sociální péče i v nemocnicích. Že má slevu na jízděném a při vstupu na hrad, jeho situaci nijak zvlášť nezlepšuje.

Nediskriminační chování vůči seniorům potřebuje tradici. Ovšem, nové vztahy se těžko navazují. Je pozoruhodné, jak se po čtyřiceti letech totalitě vžila představa staršího člověka žijícího v domově důchodců jako normální. Dokonce se za normální považuje, že v domově důchodců žije člověk, který má děti, vnuky a přátele, profesi, koníčky a schopnosti, jaké mladší lidé ani mít nemohou. Při bližším pohledu zjišťujeme, že sociálnímu vyloučení jsou vystaveny zejména starší ženy, dále nezaměstnaní nad 50 let, i ženy středního věku, které poskytují domácí péči svým starým rodičům.

Změna potřebuje účast všech generací, profesí, rodiny, obce, veřejného mínění. Málokdy se podaří prosadit nový přístup v zákoně, není-li všeobecný souhlas a praxe. Ani zákon pak nemusí fungovat očekávaným způsobem. Přijmeme-li např. zákon, který stanoví právo seniora žít v domácím prostředí i tehdy, je-li nemocný či bezmocný, těžko se senior svého práva domůže, nebudou-li vytvořeny podmínky pro jeho uplatnění. Zákon je třeba, ale dříve než se uplatní, musí být vytvořené prostředí, v němž se bude realizovat.

Teprve bude-li fungovat agentura, která pošle za seniorem domů společníka, pomocníka nebo osobního asistenta, bude možné uplatnit právo seniora nebýt odeslán do vzdáleného zařízení, např. nemocnice následné péče nebo již zmíněného domova důchodců, a tím také právo nebýt odloučen od rodiny a známého prostředí. Pro aktivní seniory často stačí výpomoc v domácnosti.

Další věc jsou kontrolní mechanismy dohlížející na kvalitu poskytovaných služeb, ochrana před zneužitím v závislém postavení, bezpečné prostředí, indikátory výsledků zdravotní péče atd.

Diskriminace seniorů má i svoji druhou tvář. Ten, kdo je ve společnosti diskriminován, trpí pocitem neužitečnosti, neoblíbenosti a zbytečnosti. Je nedůvěřivý. Rezignuje a stáhne se do sebe. Ostatním ukáže svoji zarputilost. Tím je ještě nepříjemnější pro své okolí. Bludný kruh diskriminace se uzavírá. Následkem diskriminace je segregace a vyloučení ze společnosti. Nemusíme být ekonomy, abychom spočítali, že mechanismy cíleně vedoucí k začlenění jsou méně nákladné než následky plynoucí z odstraňování následků sociálního vyloučení.

Nehledě na aspekt humanity.

Milena Černá, předsedkyně o.s. SKOK

Informace ze SKOKu

Pracovní semináře k ESF 2007-2013

SKOK od konce května do června zorganizoval pro poskytovatele a zřizovatele sociálních služeb 3 pracovní semináře k přípravě na Evropský sociální fond pro období 2007-2013. Přes 120 účastníků se na seminářích, pořádaných v Liberci, Kroměříži a Brně, dozvědělo nejen aktuální informace o ESF a jeho pozici jako finanční nástroj pro regionální a strukturální politiku EU, ale hlavní pozornost byla věnována ose 3 - Sociální integrace a rovné příležitosti z Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost.

Jedním z hlavních cílů seminářů bylo motivovat účastníky k přemýšlení nad možnostmi využití Evropského sociálního fondu nejen pro vzdělávání pracovníků v sociálních službách, ale hlavně využít tento finanční zdroj pro pokrytí nákladů na inovace v rámci procesů zavádění standardů kvality.

Hana Vlčková

Z domova

MPSV reaguje na zjištění kanceláře Veřejného ochránce práv

V minulém vydání e-Informačním bulletinu SKOK jsme přinesli zprávu z kanceláře Veřejného ochránce práv týkající se praxe některých poskytovatelů při uzavírání smluv s uživateli služeb. Přinášíme výňatek z tiskové zprávy MPSV z 3. 7. 2007:

Na základě poznatků kanceláře Veřejného ochránce práv týkající se některých poskytovatelů při uzavírání smluv s uživateli služeb o poskytování sociálních služeb s ustanoveními „o dluhu“ považuje tuto praxi MPSV ČR z hlediska zákona zcela nepřijatelnou a z morálního hlediska zavrženíhodnou. Postup poskytovatelů služeb odporuje záměru zákona o sociálních službách a standardům poskytování sociálních služeb.

MPSV ve spolupráci s Veřejným ochráncem práv a odpovědnými útvary krajských úřadů bude důrazně dbát na to, aby uvedená praxe byla odstraněna.

Celou tiskovou zprávu si můžete přečíst na webové stránce MPSV – www.mpsv.cz pod odkazem Tiskové zprávy MPSV za červen. (vlč)

Další podpora plánování sociálních služeb v České republice – závěrečná konference

Místo, datum a doba konání konference:

Praha, Hotel Olympik, Sokolovská 138, Praha 8,
27. srpna 2007 od 9 do 15 hodin.

Program konference:

V prvním bloku budou předneseny příspěvky k následujícím tématům:

- Úvodní slovo zástupce MPSV ČR - zadavatele projektu (Martin Žárský, MPSV)
- Závěrečné výsledky a zhodnocení projektu (Ivan Úlehla, Komunitní plánování, o.p.s.)
- Další perspektivy plánování sociálních služeb (Vladana Vasková, Radek Suda, MPSV)
- Kritéria kvality pro plánování sociálních služeb (MPSV)
- Webový portál "(Komunitní) plánování sociálních služeb" (Jan Šesták, Komunitní plánování, o.p.s.)
- Plánování a standardy kvality sociálních služeb (Jindra Koldinská, Josef Veselka, Komunitní plánování, o.p.s.)

V dalším bloku bude možnost diskuse u "kulatých stolů" nad výše uvedenými anebo dalšími tématy – dle zájmu účastníků konference.

Zdroj informace: www.kpss.cz, kde je pro zájemce o účast připravena přihláška. (vlč)

Výstup expertní pracovní skupiny pro tvorbu druhových standardů kvality sociálních služeb

18. června 2007 byl schválen ředitelem Odboru sociálních služeb MPSV Mgr. Žárským výstup expertní pracovní skupiny pro tvorbu druhových standardů sociálních služeb.

Tento dokument obsahuje definici pojmu druhových standardů, jejich funkci a specifikace. Důležitou částí je

také doporučení pro finanční podporu při tvorbě, zavádění a hodnocení druhových standardů kvality sociálních služeb. Výstup je v současné době implementován do zadávací dokumentace, jejímž účelem bude podpora subjektů (*Asociací, zastřešujících organizací, profesních a oborových organizací, volných seskupení poskytovatelů sociálních služeb apod. vztahující se k určitému druhu sociálních služeb*). Více informací o zadávacím řízení bude zveřejněno na internetových stránkách projektu – www.sqss.cz a www.esfcr.cz.

Zdroj informace: e-zásilka o realizaci projektu. Výstup "Pojetí druhových standardů kvality sociálních služeb" je k dispozici na www.sqss.cz pod odkazem Aktuality. (vlč)

Tip pro vás

Nabídka Asociace průvodců v problematice rizikového chování

Asociace průvodců v problematice rizikového chování vám nabízí na svých webových stránkách

> on-line poradnu pro uživatele, poskytovatele a zřizovatele sociálních služeb

> manuál průvodce dobrou praxí Práce s klientem s rizikem v chování.

Zdroj informace: www.restrikce.cz, kde najdete více informací i další nabídky. (vlč)

Nabídka Společnosti DUHA

Společnost DUHA nabízí **několik volných míst** bez čekací doby v programu *Podporované zaměstnávání* pro osoby s mentálním postižením žijících na území hlavního města Prahy.

Podporované zaměstnávání je časově omezená služba (2 roky) určená lidem, kteří chtějí nalézt, získat a udržet si zaměstnání v běžném pracovním prostředí, ale potřebují k tomu individuální osobní podporu a pomoc. Více informací na tel. 257 313 986, 602 416 506, Zborovská 38, Praha 5, od 8 do 16 hodin.

Zdroj informace: elektronické zaslání do redakce. (vlč)

Příklad dobré praxe

Čtyři národní Ceny kvality v sociální péči za rok 2006 pro Slezskou diakonii

Rada České společnosti pro jakost, zástupci časopisu Sociální péče a zástupci nakladatelství Ikaria

a Grandhotelu Pupp předali ve čtvrtek 14. června 2007 v Grandhotelu Pupp v Karlových Varech ocenění těm nejlepším v rámci druhého ročníku soutěže o národní Ceny kvality v sociální péči za rok 2006.

Čtyři ceny kvality získaly služby Slezské diakonie

- ✓ Středisko Osobní asistence získalo první cenu v kategorii Poskytovatelé sociálních služeb pro osoby se zdravotním postižením;
- ✓ Středisko Eben Ezer ve stejné kategorii vyhrálo cenu třetí;
- ✓ Středisko Eunika získalo první cenu v kategorii Poskytovatelé sociálních služeb pro děti, středisko;
- ✓ Lydie Pak ve stejné kategorii získala cenu třetí.

V tento slavnostní večer žádná jiná organizace nezískala takový počet ocenění. Slezská diakonie tímto vešla v povědomí jako velice kvalitní organizace.

Cena kvality v sociální péči je součástí Národní politiky podpory jakosti. Jedním z nástrojů této politiky je právě oceňování těch nejlepších. Do druhého ročníku soutěže bylo přijato celkem 64 nominací, 56 jich splňovalo daná kritéria.

Pracovníci Slezské diakonie, kromě ocenění za jejich profesionální a velice kvalitní práci, získali i hmotné ceny. V případě Osobní asistence je to např. velkokapacitní sušička firmy Profis v celkové hodnotě 73 000 Kč.

Tento večer byl zároveň vyhlášen třetí ročník soutěže. Slezská diakonie bude opět své služby a pracovníky nominovat a snažit se znovu získat tyto prestižní ceny. (*redakčně kráceno*).

Zdroj informace: e-zpráva od Bc. Nikolý Macurové, manažerky kvality Slezské diakonie. (vlč)

Od paragrafů k lidem

Zástupci SKOKu se účastnili zasedání Výboru pro sociální politiku v Poslanecké sněmovně

Ve čtvrtek 28. června 2007 se zástupci SKOK zúčastnili zasedání Výboru pro sociální politiku v Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR. V předstihu zaslali poslancům z výboru aktuální pozměňovací návrhy k zákonu o sociálních službách.

Ministr Petr Nečas na tomto jednání přednesl vládní návrh zákona o stabilizaci veřejných rozpočtů. Mimo jiné také uvedl, že výdaje na příspěvek na péči pro rok 2007 se zvedly z původně plánovaných 8,9 miliard Kč na 12 miliard Kč. To znamená, že cca 1 miliarda Kč měsíčně je vydávána na příspěvky na péči.

Upozornil na naléhavost problémů a nutnost řešení situace v sociálních službách. Požaduje také rozsáhlejší revizi sociálního zákona, aby se zabránilo kolapsu

v systému. V rozpočtu se počítalo s částkou 13 miliard Kč, ve skutečnosti systém sociálních služeb potřebuje 17,5 miliard Kč. Ministr také zdůraznil, že chtějí podpořit různé typy rezidenčních služeb tak, aby nebyly znevýhodňováni poskytovatelé.

Na jednání vystoupil také Pavel Novák z Výkonného výboru SKOK s krátkým komentářem k předloženým pozměňovacím návrhům. Zdůraznil hlavně problematiku financování a inspekce v sociálních službách. SKOK prosazuje myšlenku posílení prvku terénních služeb a služeb sociální prevence. Zákodárcům i MPSV nabídl Pavel Novák podklady SKOK k dalšímu využití a k případné diskusi.

Za Svaz měst a obcí ČR vystoupil Jakub Pôbiš a uvedl mimo jiné požadavek rovného přístupu ke státním dotacím. V tomto smyslu vznesl dotaz přímo na ministra Petra Nečase. Připomínky jsou nyní ve stadiu dalšího projednávání.

Aktuální pozměňovací návrhy zpracované SKOKem k zákonu o sociálních službách najdete na internetových stránkách www.skok.biz pod odkazem Aktuality (z 29. 6. 2007)

Vyšel sborník z květnové konference

V horkých letních dnech připravil SKOK sborník z celostátní konference „Sociální začleňování ve vztahu k zákonu o sociálních službách“, která se konala dne 16. května 2007 v budově Právnické fakulty UK v Praze. Obsahuje mimo jiné shrnutí z obou panelových diskusí věnovaných zajištění práv uživatelů, kvalitě sociálních služeb, financování a zajištění dostupnosti služeb.

Text sborníku je přístupný rovněž na www.skok.biz a vyšel také tiskem.

Renata Dohnalová, koordinátorka projektu

Jihočeský kraj podporuje projekt knihovny pro nevidomé spoluobčany

Dalším krokem k zajištění rovného přístupu zdravotně hendikepovaných občanů ke knihovnickým a informačním službám by se měla stát realizace projektu, který chystá Jihočeská vědecká knihovna v Českých Budějovicích. Jeho cílem je vytvořit v prostorách knihovny speciální pracoviště služeb pro nevidomé a

slabozraké a zároveň výrazně rozšířit nabídku zvukových knih. Pokud projekt za téměř 3 miliony korun získá dotaci ze strukturálních fondů EU, Jihočeský kraj coby zřizovatel Jihočeské vědecké knihovny se bude na jeho financování spolupodílet.

Zdroj informace: www.helpnet.cz. (vlč)

Česká republika - člen EU

Evropská komise podniká kroky v řešení rozdílů v odměňování mužů a žen

Podle Evropské komise ženy ve všech oblastech hospodářství EU nadále vydělávají v průměru o 15 % méně než muži. Nová zpráva, která byla vydána v polovině července, představuje způsoby, jak může EU řešit tento rozdíl, který se v průběhu uplynulých deseti let takřka nezměnil. Rozdíly v odměňování mužů a žen představují rozdíl mezi průměrnou hrubou hodinovou mzdou žen a mužů ve všech oblastech hospodářství jako celku. Odrážejí pokračující diskriminaci a nerovnost na trhu práce, která v praxi postihuje především ženy.

Rozdíly v odměňování mužů a žen se zdaleka neomezují pouze na otázku „stejně odměny mužů a žen za stejnou práci“. Jednou z hlavních příčin je způsob, jak jsou ohodnocovány schopnosti žen v porovnání se schopnostmi mužů. Pracovní místa vyžadující podobnou kvalifikaci a zkušenosti zpravidla bývají placena méně, jsou-li doménou spíše žen. V některých zemích kupříkladu vydělávají chůvy méně než auto- mechanici, pokladní v supermarketu méně než skladníci, zdravotní sestry méně než příslušníci policie.

V zájmu řešení tohoto problému vymezuje EK čtyři oblasti pro následné kroky:

- zajištění lepšího používání stávajících právních předpisů (analýza možností úpravy současných právních předpisů a kroky ke zvýšení povědomí o daném problému);
- boj proti rozdílům v odměňování mužů a žen jako nedílná součást politik zaměstnanosti členských států (využití veškerého potenciálu financování z EU, obzvláště Evropského sociálního fondu);
- prosazování zásady rovných platů u zaměstnavatelů, a to zejména apelováním na sociální odpovědnost;
- podpora výměny osvědčených postupů v EU a zapojení sociálních partnerů.

Zrušení rozdílů v odměňování mužů a žen je jedním z klíčových zájmů, které vyzdvihuje Plán pro dosažení rovného postavení žen a mužů 2006–2010.

Zdroj informace: www.evropska-unie.cz – kráceno. (vlč)

Rubrika pro vaše příspěvky

Odborné sociální poradenství a sociální služby

Sociální služby v ČR jsou stále v postsocialistickém přechodném období. Na jedné straně je zde segment pobytových služeb, který se jen pomalu probouzí ze strnulé šablony poskytování základních převážně instrumentálních služeb, poznamenaných postupy převzatými ze zdravotnictví.

Na druhé straně se po roce 1989 objevila široká škála terénních a ambulantních nestátních sociálních služeb založených někdy i samotnými uživateli, či jejich rodinnými příslušníky. Zatímco ty první – obvykle pobytové služby mají až příliš pevnou strukturu bránící se změnám, ty druhé – obvykle terénní a ambulantní v řadě případů ještě hledají svoje poslání a místo v síti sociálních služeb.

Nedá se říci, že by za posledních 15 let nedošlo k žádným změnám, většina pobytových služeb udělala skok v materiálním vybavení, ale po stránce psychosociální má stále ještě hodně co dohánět. Většina tzv. nových služeb nemá problémy s dobrou komunikací s klienty, či se snahou vyjít jejich oprávněným potřebám, často se ale potýkají s vymezením rolí a kompetencí jednotlivých profesí a s návazností a spoluprací s ostatními druhy služeb.

V tomto poli značně různorodých sociálních služeb leží oblast sociálního poradenství. Pro účely projektu podpořeného z programu JPD 3 „*Společný a specializovaný systém profesního vzdělávání pracovníků a školitelů v poradenských službách v sociální oblasti*“ je tvořena síť rodinných poraden (založenou jako manželské poradny v 60. letech 20. století), síť občanských poraden (nově vzniklých po roce 1989 podle britského vzoru), síť poraden pro zdravotně postižené (částečně vzešlé z místních organizací Svazu invalidů a v současnosti působící pod hlavičkou Asociace poraden zdravotně postižených) a dále síť VIDA center (založených v roce 2003), sdružujících osoby a právnické subjekty, podporující rozvoj uživatelského hnutí a proces destigmatizace osob s duševním onemocněním.

Společně všem uvedeným poradenským subjektům je druh poskytované služby – sociální poradenství s důrazem na odborné sociální poradenství. Většina poraden z popsané škály již nestojí na paternalistickém principu: „My nejlépe víme, co je pro vás nejlepší“, s čímž se stále můžeme setkávat v pobytových službách. Sociální poradenství ale potřebuje, podobně jako ostatní služby, dostat pod kůži jednotlivé standardy kvality jako nedílnou součást své práce, nikoliv jako šanony plné papírů připravené pro inspekci či jinou kontrolu. Sociální poradenství potřebuje více než jiné druhy sociálních služeb posílit své kompetence v oblasti znalosti působení všech ostatních druhů služeb a jejich možné spolupráce. Poradny všeho typu jsou místy, kde by občané měli získat informace a pomoc nejen v případech přímého ohrožení sociálním vyloučením.

Každé zevšeobecnění pokulhává, existují poradny, které jsou právem hrdé na svoji strukturu, i pobytová zařízení, kde převládá lidský přístup nad materiální stránkou péče. Popsané trendy ale mohou být východiskem pro další vzdělávání v problematice kvality péče.

Zmíněné poradenské sítě proto vytvořily Asociaci sociálního poradenství, která si klade za cíl působit jako akreditovaný vzdělavatel v oblasti základního i odborného sociálního poradenství, a to jak kvalifikačního vzdělávání odborné způsobilosti, tak prohlubujícího celoživotního vzdělávání.

V rámci výše uvedeného projektu JPD 3 nabízí ASP již dnes možnost absolvování kurzu odborného sociálního poradenství. Základní kurz je určen pracovníkům, kteří poskytují odborné poradenství dle zákona 108/2006 Sb., o sociálních službách a jeho prováděcí vyhlášky v poradenských zařízeních na území hl. města Prahy. Kurz je určen zkušeným poradenským pracovníkům, kteří si chtějí doplnit nebo prohloubit své zkušenosti a znalosti a dozvědět se aktuální informace z oboru, dále začínajícím pracovníkům, kteří si potřebují osvojit dovednosti a přístupy odborného sociálního poradenství, zájemcům o práci odborného sociálního poradce, kteří potřebují získat prvotní zkušenosti a znalosti, poradcům pracujícím v trvalém pracovním poměru, příležitostným poradcům i dobrovolníkům – podrobnosti o kurzu viz www.cekas.cz.

Zákon o sociálních službách je více než 10 let očekávanou právní normou. Jeho současná podoba je výsledkem politických i odborných kompromisů. Přes řadu nedostatků, zejména v konkrétních dopadech, které zákonodárce nedomyslel, resp. ani domyslet nemohl, je zákon dobrým základem pro další práci. Předpisy z oblasti sociální ani nemohou do důsledků upravit všechno to, co je v pomáhajících profesích závislé na odborné a osobnostní zralosti lidí zde pracujících. Jak se bude zákon projevovat v praxi, záleží více než v jiných oborech na lidech, kteří ho budou naplňovat.

PhDr. Jiří Tošner